

JORD- OCH SKOGSBRUKSUTSKOTTETS BETÄNKANDE 11/2014 rd

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om Naturresursinstitutet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 april 2014 regeringens proposition med förslag till lagstiftning om Naturresursinstitutet (RP 33/2014 rd) till jord- och skogsbruksutskottet för beredning.

Ställningstagande

I enlighet med riksdagens beslut har miljöutskottet lämnat utlåtande i ärendet. Utlåtandet (MiUU 9/2014 rd) återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- lagstiftningsråd Susanna Paakkola, jord- och skogsbruksministeriet
- branschchef Esa Katajamäki, jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral
- direktör Riikka Heikinheimo, Finlands Akademi
- chef för vilthushållning Jarkko Nurmi, Finlands viltcentral
- överdirektör Hannu Raitio, Skogsforskningsinstitutet
- överdirektör Leena Paavilainen, Skogsforskningsinstitutet

- verksamhetsledare Markku Myllylä, Centralförbundet för fiskerihushållning
- utvecklingsdirektör Ilkka P. Laurila, Forskningscentralen för jordbruk och livsmedels ekonomi
- utredningschef Juha Lappalainen, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- forskningschef Vesa Ruusila, Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet
- skogsdirektör Tomi Salo, Skogsindustrin rf.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- justitieministeriet
- Tekes - utvecklingscentralen för teknologi och innovationer
- Helsingfors universitet
- Itä-Suomen yliopisto
- Lapin yliopisto
- Forststyrelsen
- Löntagarorganisationen Pardia
- Finlands skogscentral
- Finlands Pälsdjursuppfödarens Förbund
- Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC
- Finlands naturskyddsförbund rf
- professor Hannu Katajamäki, Vasa universitet
- professor Kjell Andersson, Åbo Akademi.

PROPOSITIONEN

I propositionen föreslås det att det stiftas en lag om Naturresursinstitutet och en lag om livsmed-

els- och naturresursstatistik. De gällande lagarna om forskningscentralen för jordbruk och livs-

medelsekonomi, Skogsforskningsinstitutet och vilt- och fiskeriforskningsinstitutet upphävs. Dessa forskningsinstituts uppgifter ska utföras till Naturresursinstitutet.

I propositionen föreslås ändringar, som följer av att Naturresursinstitutet inrättas, i de lagar som innehåller bestämmelser om de forskningsinstitut som sammanslås. I samband med detta ska Naturresursinstitutet ta över de uppgifter i anslutning till statistikproduktion samt pris-

uppföljning beträffande jordbruksprodukter som skötts av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

Propositionens mål är att främja sektorforskningens samhälleliga genomslagskraft inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde samt förbättra resurseffektiviteten vid skötseln av uppgifterna. Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2015.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Allmänt

Sammantaget anser utskottet propositionen vara behövlig och angelägen. Utskottet tillstyrker lagförslaget, men med följande kommentarer och ändringsförslag.

Regeringen föreslår att Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi (MTT), Skogsforskningsinstitutet (Metla) och Vilt- och fiskeriforskningsinstitutet (VFFI) slås samman i ett nytt institut, Naturresursinstitutet, vid ingången av 2015. Naturresursinstitutet blir landets näst största forskningsinstitut och ska även sköta de statistiska uppdrag och den uppföljning av jordbruksprodukternas priser som i dag handhas av jord- och skogsbruksministeriets informationstjänstcentral.

Lagförslagets mål är att främja den samhälleliga och vetenskapliga slagkraften och effektiviteten i forskningen inom jord- och skogsbruksministeriets förvaltningsområde. För att nå målen eftersträvas en tvärdisciplinär, konkurrenskraftig och effektiv forsknings- och expertorganisation som kan möta de utmaningar som den snabbt föränderliga omvärlden medför på ett bättre sätt än den gällande fristående strukturen. Utskottet betonar att behoven i fråga om bioekonomi och även cleantech-industrin bör mötas genom övergripande forskning.

Att trygga en hållbar användning av förnybara naturtillgångar kräver en ny typ av forskning och utveckling av lösningsmodeller. Genom att

inrätta Naturresursinstitutet kan vi skapa en strukturellt större och mer konkurrenskraftig aktör jämfört med vad de nuvarande instituten kan uträtta separat. En större enhet kan använda, producera och hantera material och infrastrukturer på ett effektivt sätt. Utskottet konstaterar att ett centralt mål med Naturresursinstitutet är att man vill förbättra den finska forskningens internationella konkurrenskraft.

Naturresursinstitutets namn

I samband med utfrågningen av sakkunniga aktualiserades frågan om vad det nya forskningsinstitutet ska heta. I flera sakkunnigyttranden konstateras att namnet Naturresursinstitutet inte tillräckligt väl beskriver att det nya institutets huvudsakliga verksamhet är forskning. Andelen myndighets- och sakkunniguppdrag är med resurserna som mått ca en fjärdedel av verksamheten, medan forskningen utgör tre fjärdedelar.

Därför har utskottet övervägt olika namnalternativ vid sidan av det föreslagna Naturresursinstitutet. Det har föreslagits att det nya institutet kunde heta Forskningsinstitutet för naturresurser varvid ordet "forskning" skulle ingå i institutets namn. Men i namnfrågan har utskottet efter prövning gått in för det korta Naturresursinstitutet som ingår i propositionen, på följande grunder:

I Finland har många så kallade sektorforskningsinstitut numera myndighets- och verkstälighetsuppgifter. Sådana är bl.a. Finlands miljöcentral, Institutet för hälsa och välfärd, Meteoro-

logiska institutet, Arbetshälsoinstitutet, Livsmedelssäkerhetsverket, Geodetiska institutet och Institutet för de inhemska språken. Utskottet anser att Naturresursinstitutet med sitt mångsidiga arbetsfält och sitt namn platsar bland dessa institut. Styrkan med statens sektorforskningsinstitut är att de utöver forskning sköter andra myndighets- och sakkunniguppgifter, inklusive långtidsuppföljning, och funktionerna stöder varandra ömsesidigt. På så sätt avviker sektorforskningsinstituten från t.ex. universiteten.

Utskottet konstaterar också att de starkaste europeiska forsknings- och sakkunnigorganisationerna med anknytning till mat och förnybara naturtillgångar i främsta rummet är kända genom deras starka varumärken, t.ex. INRA (Frankrike), Wageningen (Nederländerna) och Teagasc (Irland). Europeiska skogsinstitutet (European Forest Institute, EFI) är en betydande internationell forskningsorganisation inom sin bransch, och i dess namn förekommer inte ordet "forskning" eller "research". Naturresursinstitutets namn på engelska planeras bli "Natural Resources Institute Finland" kombinerat med förkortningen av det finska namnet (Luke). Detta engelska namn ger möjligheter att bygga upp en internationell synlighet och ett starkt varumärke. Men utskottet vill betona att i samband med att institutet grundas bör särskild uppmärksamhet ägnas åt att främja att det blir internationellt känt. Utskottet föreslår också för övervägande att institutets namn på engelska kunde vara "Natural Resources Research Institute Finland", för att institutet lättare ska gå att identifiera som ett forskningsinstitut i internationella sammanhang.

Utskottet vill betona att under Naturresursinstitutets första år måste de gamla namnen på de institut som ska sammanslås hållas synliga jämsides med det nya varumärket Luke, särskilt inom internationella nätverk. De institut som ingår i föreningen har nämligen i internationella sammanhang nätverk och anseende som ska kunna utnyttjas för att stärka Naturresursinstitutets internationella verksamhet, inte minst vid ansökan om EU-finansiering. Utskottet betonar att det nya naturresursinstitutet i sin helhet ska kun-

na profilera sig så att det når framgång t.ex. i internationella finansieringsprocesser.

Mål för Naturresursinstitutets verksamhet

Utskottet konstaterar att behovet av forskning inom naturresurssektorn ökar kraftigt i hela världen. Globala fenomen som de sinande råvaru- och energitillgångarna kommer att i framtiden begränsa förutsättningarna för välfärd mer än i dag. Jordens resurser räcker inte till för dagens konsumtionsnivå. Därför ökar ständigt kraven på hållbart utnyttjande av råvaror och effektivare användning av förnybara naturtillgångar.

Kvaliteten på forskning, resultatinriktning och genomslagskraft i samhället är viktigare än någonsin i arbetet för en ny typ av bioekonomi. Utskottet menar att det nya Naturresursinstitutet skapar förutsättningar för en snabb utveckling av forskningen inom naturresurssektorn och bioekonomin. Vi behöver en genuint ny slags forskningsorganisation, betonar utskottet, där det inte skapas barriärer som hindrar forskningen. Det är oundvikligt, menar utskottet, att Naturresursinstitutet arbetar för att främja ett konkurrenskraftigt näringsliv.

Grundandet av Naturresursinstitutet ska stärka och delvis omdirigera den forskning som behövs för att bygga upp bioekonomin och på den baserad välfärd. Utskottet konstaterar att en hållbar användning av naturresurser förutsätter forskning och gedigen sakkunskap som under innovativa former kombinerar den kompetens som finns inom olika vetenskapsgrenar.

LYNET är en sammanslutning av jord- och skogsbruksministeriets och miljöministeriets forskningsinstitut (Livsmedelsverket Evira, Geodetiska institutet, MTT, Metla, VFFI och Finlands miljöcentral). LYNET ska ge forskningen större genomslag och göra verksamheten effektivare med hjälp av gemensamma forskningsprogram och experttjänster. Utskottet finner det angeläget att samarbetet inom LYNET i fråga om kompetens, datalager och branschövergripande forskning vidareutvecklas enligt den nuvarande modellen som ju har visat sig fungera väl.

Kundorientering

Utskottet konstaterar att Naturresursinstitutets framtida organisation uttryckligen är en forsknings- och expertorganisation som ska förse sina kunder med data om vård och användning av naturresurser samt om produkter, tjänster och immateriella värden. De vetenskapliga och samhällsliga effekterna av Naturresursinstitutets verksamhet är också beroende av hur effektivt man kan omvandla ny information till produkter och tjänster.

I motiveringen i propositionen betonas att Naturresursinstitutet planeras med kunderna i blickpunkten och att dess verksamhet är kundorienterad. Utskottet anser att det är synnerligen angeläget att detta mål uppfylls, med avseende på att stärka utnyttjandet av forskningsrön. Också med tanke på kundfinansieringen av forskning är det nödvändigt att lyssna på kunderna och notera deras behov redan när forskning och forskningsprogram bereds. Kunderna väntar sig ofta att forskningen ska ge lösningar särskilt på praktiska problem. Ändå vill utskottet betona att många naturresursekonomiska branscher också behöver långsiktigare och långvarigare grundforskning.

Det är därför viktigt att Naturresursinstitutet bedriver ett välfungerande samarbete med näringslivet, anser utskottet. Det är nödvändigt för att institutets vetenskapliga forskning och utvecklingsarbete ska riktas in på att finna praktiska lösningsmodeller som verkligen tjänar samhället. Det handlar inte bara om finansiering utan också om att sprida information och kompetens. Ändå bör fördelarna med detta samarbete tjäna samhället i stor skala och näringslivet mer allmänt. I den nya situationen bör det observeras att det krävs särskilda satsningar samt nya verksamhetsmodeller för att informationen ska spridas och nya rön snabbt ska ställas till näringslivets och företagets förfogande.

Utskottet vill betona att det måste skapas en forskningsstrategi av rätt typ för att Naturresursinstitutets forskningsarbete i sin helhet ska bli framgångsrikt. I detta syfte bör Naturresursinstitutet få ett system genom vilket också slutanvändarna på olika nivåer och från första början kom-

mer åt att genuint påverka hur forskningsstrategin inriktas.

Naturresursinstitutet kommer att publicera forskningsrön i internationella vetenskapliga tidskrifter men också i inhemska branschrelaterade medier och i sina egna kanaler. Institutets publicerings- och tjänstekanaler bör byggas upp ur ett kundperspektiv för att betjäna kunder inom olika sektorer som behöver information. Webb-tjänstens innehåll bör planeras så att olika typer av information kan grupperas och klassificeras flexibelt.

Utskottet konstaterar att Naturresursinstitutet ska få forsknings- och kundrelationsdirektörer med ansvar för kunder inom fiskeri- och vilthushållning samt skogs-, jordbruks- och livsmedelssektorerna. Personer med informationsansvar ska också utses för sektorerna, och dessa informationsansvariga ska se till att kunderna inom sektorn får information och att informationsförmedlingen utvecklas. Utskottet anser att arrangemanget behövs.

Naturresursinstitutets resurser

Särskilt anmärkningsvärt är att de mål som ställs upp för Naturresursinstitutet är mycket ambitiösa samtidigt som resurserna skärs ned drastiskt. Den största utmaningen i samband med bildandet av Naturresursinstitutet är just den kraftiga och snabba nedskärningen av resurserna.

Enligt förslaget minskar det nya institutets omkostnadsanslag med cirka 20 miljoner euro fram till 2017, jämfört med nivån 2013. Det är en nedskärning på cirka 25 procent. Vidare reducerar andra sparåtgärder inom statsförvaltningen finansieringen så att den totala effekten för Naturresursinstitutet är en minskning med cirka 21,9 miljoner euro. Regeringens rambeslut av den 25 mars 2014 kan dessutom beskära institutets anslag ytterligare. Också omorganisationen i sig kan inledningsvis öka kostnaderna, medan synergifördelarna och kostnadsbesparingarna av fusionen huvudsakligen uppstår först på längre sikt. För att skapa beredskap inför förändringarna har ett separat ekonomi- och strukturprogram gjorts upp i anslutning till projektet för att inrätta Naturresursinstitutet, konstaterar utskottet.

Det nya Naturresursinstitutet övertar samtliga lagfästa uppgifter, myndighetsuppgifter och andra uppdrag och skyldigheter som nu åligger de separata inrättningarna. Det faktum att budgetfinansieringen minskar kraftigt kan leda till att dessa uppgifters andel av verksamheten ökar. Det kan i sin tur leda till minskande resurser för utvecklingen av sektorns näringar och av nya serviceformer och andra innovationer. Med detta i åtanke kan de i propositionen nämnda målen att förbättra den finska forsknings internationella konkurrenskraft och bygga upp institutet till en inspirerande och lockande samarbetspart och en konkurrenskraftig arbetsgivare anses vara ytterst ambitiösa.

Det är enligt utskottets åsikt särskilt viktigt med tanke på att fusionsfördelarna ska bli verklighet att Naturresursinstitutet får en enhetlig värde- och arbetskultur där en kompetent personal står i centrum. Vid reformen förenas fyra olika organisationer och dessutom en stor mängd regionala verksamhetsställen.

Anpassningen till den kraftigt förändrade finansieringsstrukturen ska vid fusionen ske genom ökad extern finansiering, effektivisering av särskilt de administrativa funktionerna och genom sänkta kostnader. Naturresursforskningens resurser och höga kompetensnivå ska enligt propositionen tryggas genom ökad kompletterande finansiering. Avsikten är att en tredjedel av den reducering som görs i finansieringsramen ska ersättas genom kompletterande finansiering, omfattande såväl traditionella finansieringskällor som nya finansieringsinstrument. För att lyckas med detta måste dock toppnamn inom forskningen knytas till institutet, vilket kan bli svårare om forskningsfinansieringen skärs kraftigt ned. Den osäkra finansieringen får inte heller leda till fler visstidsanställningar samt att snuttjobb och splittrade anställningsförhållanden blir allmänna i forskningsinstitutet.

Ett annat problem med finansieringsreformen är ur forskningsinstitutens synvinkel att finansieringen via de nya instrumenten nästan enbart ska genereras genom forskningsinstitutet, trots att deras andel av forskningsvolymen är mindre än en tredjedel. Denna finansiering ska dock förde-

las mellan mer än tre gånger så många forskare (inkl. universitet, yrkeshögskolor och konsulter), så konkurrensen om finansieringen kommer ofrånkomligen att bli hårdare.

Utskottet vill betona att de administrativa funktionerna ska utnyttjas med större effektivitet genom sammanslagning för att de reducerade resurserna ska kunna dirigeras till forskning. Forskningsresurserna och den höga kompetensnivån måste gå att bibehålla genom tillräcklig extern finansiering. Det råder dock obalans mellan propositionens mål och de resurser som reserverats för institutet. Detta måste följas upp och bedömas noggrant. Regeringen måste bedöma hur väl forskningsfinansieringen räcker till och vid behov utöka forskningsresurserna genom budgetfinansiering i det fall att den externa finansieringen inte når den planerade nivån.

Reglering som gäller Naturresursinstitutets organisation

Utfrågningen av sakkunniga har aktualiserat regleringen av Naturresursinstitutets organisation och särskilt att organisationen inte ska regleras i lag utan antingen genom direktionens beslut eller genom en arbetsordning som fastställs av generaldirektören. Utskottet vill i sammanhanget fästa uppmärksamhet vid motiven till lagstiftningsordningen i propositionen och konstaterar att Naturresursinstitutet utövar offentlig makt i sin verksamhet, och betydande offentlig makt när det gäller bemyndigandena att använda tvångsmedel i anslutning till uppföljningen av priserna på jordbruksprodukter. Enligt 119 § 2 mom. i grundlagen ska de allmänna grunderna för statsförvaltningens organ i dessa fall regleras genom lag. Reglering av allmänna grunder kan anses betyda att också grundläggande bestämmelser om organisationen ska lyftas upp på lagnivå såsom i propositionen.

Utskottet anser det viktigt att direktionens uppgifter fastställs särskilt med avseende på den strategiska inriktningen av verksamheten, prognostisering av forskningen och kundrelationerna. Detta tillvägagångssätt stöds också av den pågående mer omfattande omläggningen av forskningsfinansieringen.

Nätverket av verksamhetsställen

I lagförslaget sägs att det nya institutets nätverk av verksamhetsställen för närvarande täcker hela landet. De organisationer som ska förenas till Naturresursinstitutet verkar nu på 38 orter. På grund av sparmålen ska det dock i framtiden gå att upprätthålla färre verksamhetsställen än i dag och verksamheten måste i viss mån centraliseras till platser som med hänsyn till forskningen, de olika funktionerna och det regionala läget är centrala, särskilt i närheten av universitet.

Naturresursinstitutets omfattande nätverk av verksamhetsställen är en klar regional resurs. Utskottet vill kraftigt understryka att institutets verksamhet med tanke på myndighetssamarbetet och utnyttjandet av forskningsrönen de facto absolut måste täcka hela landet. De nuvarande forskningsinstituterna har en god regional täckning. Det är en styrka som måste bibehållas. I fråga om forskningen måste verksamhetsställena placeras så av en god regional växelverkan bevaras. Miljöutskottet har i sitt utlåtande uppställt som exempel verksamhetsstället i Kvarken samt den också i ett europeiskt perspektiv framstående experimentella fiskeriforskningen i Paltamo. Dessutom bör specialkompetensen i fråga om de särskilda frågorna om de nordiska förhållandena och de arktiska naturresursfrågorna främjas.

Indragningen av verksamhetsställen måste bygga på grundliga konsekvensbedömningar, inte t.ex. på att enbart spara in hyreskostnader. Dessutom bör det i sammanhanget särskilt undvikas att institutets lokalkostnader sparas in genom s.k. deloptimering så att hyror för tomma lokaler i praktiken betalas av en annan statlig myndighet i samma byggnad i form av höjda hyror. Därför vill utskottet betona att ett totalekonomiskt övervägande är av största vikt.

Utskottet vill också fästa särskild uppmärksamhet vid att den regionala täckningen är en tydlig styrka hos de nuvarande forskningsinstituterna, och den bör bevaras också i framtiden. I fråga om forskningen bör verksamhetsställena placeras med särskild hänsyn till en god regional växelverkan. Utskottet vill betona att sär-

skilt forskning i bioekonomi nationellt bör placeras nära de regionala aktörerna.

Utskottet betonar att utbudet på tjänster på svenska måste beaktas vid all organisering av det nya Naturresursinstitutets verksamhet. Dessutom anser utskottet att det är angeläget att tjänsterna säkerställs på båda nationalspråken när nätverket av verksamhetsställen utvecklas.

Naturresursforskningens inriktning

Den framtida resursfördelningen för naturresursforskningen är förknippad med betydande utmaningar: samtidigt som resurserna krymper behövs ändå en ny typ av forskning relaterad till bioekonomi och likaså har alla sektorer behov av grundforskning. Det nya naturresursinstitutet medför sannolikt åtminstone i övergångsskedet en hårdnande konkurrens mellan och inom forskningsområdena om de minskande budgetbaserade forskningsmedlen. Därför kan det också uppstå press på att överföra resurser från grundforskning till forskning som faktureras separat. Men utskottet vill betona att grundforskning i allmänhet inte kan bekostas med extern finansiering.

Utskottet understryker att forskningen inom Naturresursinstitutet bör inriktas jämlikt så att balansen mellan olika sektorer består. Dessutom måste gamla gränser målmedvetet skrotas i fråga om bioekonomi till förmån för helt ny forskning utan de gamla sektorsgränserna. Så bör t.ex. gränserna mellan skogsbruk, livsmedels ekonomi och jordbruk aktivt sänkas.

Naturresursinstitutets forskningsarbete väntas enligt propositionen bli effektivare genom konkurrensutsättning, men t.ex. grundforskning och långsiktig miljöövervakning kan av praktiska skäl inte genomföras så. Utskottet betonar betydelsen av långa tidsserier och vikten av att de förlängs särskilt inom skogs-, vilt- och fiskeriforskningen. I samband med bildandet av Naturresursinstitutet bör regeringen göra en noggrann bedömning av de mest centrala uppföljningarna och ovillkorligen fortsätta med uppföljningen på de viktigaste områdena.

Långa tidsserier har varit en särskild styrka hos Metla och VFFI, och i dem ingår unika upp-

följningar, också i ett internationellt perspektiv. Utskottet finner det överhuvudtaget behövligt att produktionen av grundforskning och uppföljningsdata ges tillräcklig vikt inom Naturresursinstitutet, så att naturresurser kan användas hållbart med stöd av forskningsdata.

Frågor om olika forskningsområden

Skogsforskning. Skogsforskning. I fjol uppgick det samhällsekonomiska värdet av produktionen inom skogsindustrin till cirka 19 miljarder euro. Skogsindustrin sysselsätter 42 000 personer direkt och ännu fler indirekt. Utskottet betonar skogsforskningens centrala betydelse som en del av Naturresursinstitutets forskningsuppdrag.

Det är viktigt att Naturresursinstitutet främjar konkurrenskraften hos våra skogsrelaterade näringar samt stödjer den regionala utvecklingen i hela landet. Skogsforskningsinstitutet har med framgång utvecklat förankringen av information och teknik i vardagen hos aktörer inom skogsbranschen, och vi får inte tappa bort detta välfungerande arbetssätt i fusionen.

Utskottet konstaterar att lagförslaget tämligen markerat lyfter fram bioenergins ställning. Utskottet bedömer att framtida forskning ändå i större skala bör fokusera på en övergripande utveckling av en hållbar bioekonomi, och utvecklingen bör inte inskränkas till enbart bioenergi. Hit hör också ett bredare framtidsperspektiv: naturresurserna bör generellt ses enligt principen för hållbarhet för att fusionen ska ge synergifördelar och för att sektorbundenhet ska undvikas.

De forskningsskogar som förvaltas av Forststyrelsen och används av Skogsforskningsinstitutet är väsentliga för den mångsidiga skogsforskningens framtid. Här anser utskottet det viktigt att de gällande förbindelserna och avtalen om forskningsskogar jämte rättigheter och förpliktelser övergår till Naturresursinstitutet som sådana.

Naturresursinstitutets skogsforskning bör som helhet ha en vetenskaplig och samhällsmässig genomslagskraft, främja den skogsrelaterade näringsverksamhets konkurrenskraft samt stödja den regionala utvecklingen. Utskottet menar

att då dessa villkor uppfylls kommer kunderna att utnyttja den kunskap, kompetens och de tjänster, som Naturresursinstitutet producerar och aktivt förmedlar, till att främja bioekonomin. Utskottet anser också att särskilt inom skogsbranschen bör det genom ett tätt samarbete mellan företag, högskolor och forskningsinstitut skapas nya och konkurrenskraftiga tjänster och produktlösningar med sikte på exportmarknaden i synnerhet.

Jord- och trädgårdsbruk. Utskottet vill betona att Finlands jordbruk bedrivs i exceptionellt nordliga förhållanden som dessutom varierar runtom i Finland både vad gäller klimat och markskikt. För att jordbruksproduktionen ska kunna fortgå måste Finland ha resultatbringande och effektiv forskning bl.a. om de arter som lämpar sig för vårt lands karga förhållanden.

Den nya forskningsenhetens arbetsbetingelser måste dimensioneras så att specialbehoven inom Finlands jordbruk beaktas i tillräcklig utsträckning. Ansvar för livsmedelsproduktionen som helhet är i Finland ytterst väl kontrollerad, och forskningen har i många jämförelser konstaterats representera toppnivå. MTT har också lyckats ytterst väl med att få extern forskningsfinansiering.

Vidare lägger utskottet vikt vid att forskning i anslutning till trädgårdsodling och växthusproduktion säkerställs i det nya Naturresursinstitutet. Utskottet anser att trädgårds- och växthusproduktionen har en central betydelse för sysselsättning, utbud på lokalt producerad mat och främjande av bioekonomin. Det är viktigt att också denna forskningsgren beaktas tillräckligt när institutet inrättas.

Viltforskning. Utskottet konstaterar att observationerna av viltbeståndet inte får äventyras vid reformen. Eftersom vilttillgångarna beskattas årligen måste beslutsfattandet särskilt i krävande frågor om stora rovdjur och hjorddjur vara baserat på tillförlitliga och aktuella forskningsresultat. Utvecklingen av dem bör därför i fortsättningen vara föremål för än större satsningar; den viltinformation som fås genom uppföljningen är

den viktigaste grunden för de flesta beslut inom viltförvaltningen.

Det är också anmärkningsvärt att viltförvaltningen har förmått de finländska jägarna att delta på frivillig basis i tiotals olika viltinventeringar. Enbart inom viltvårdsföreningarna görs årligen frivilliga insatser i anslutning till beståndsbedömningar motsvarande ca 400 årsverken. Om de frivilliga insatserna inom jaktföreningarna räknas med, ökar mängden frivilligt arbete mångfaldigt. Reformen får inte äventyra denna frivilliga resurs för viltuppföljning, som är ett ganska unikt stöd för förvaltning och forskning, även internationellt sett.

Reformen kan också ses som en möjlighet att genom bättre utnyttjade synergifördelar mellan Metla och VFFI producera kvalitativt bättre forskningsrön bl.a. om viltdjurens habitat genom sektorsövergripande forskning med hjälp av t.ex. kompetens i geodata. Naturresursinstitutets verksamhetsmodell ska vara baserad på principen om att få alla tjänster över en disk, varvid kunderna kommer i tillfälle att utnyttja hela institutets kompetens.

Fiskeriforskning. Viltforskning. Utskottet konstaterar att observationerna av viltbeståndet inte får äventyras vid reformen. Eftersom vilttillgångarna beskattas årligen måste beslutsfattandet särskilt i krävande frågor om stora rovdjur och hjortdjur vara baserat på tillförlitliga och aktuella forskningsresultat. Utvecklingen av dem bör därför i fortsättningen vara föremål för än större satsningar; den viltinformation som fås genom uppföljningen är den viktigaste grunden för de flesta beslut inom viltförvaltningen.

Det är också anmärkningsvärt att viltförvaltningen har förmått de finländska jägarna att delta på frivillig basis i tiotals olika viltinventeringar. Enbart inom viltvårdsföreningarna görs årligen frivilliga insatser i anslutning till beståndsbedömningar motsvarande ca 400 årsverken. Om de frivilliga insatserna inom jaktföreningarna räknas med, ökar mängden frivilligt arbete

mångfaldigt. Reformen får inte äventyra denna frivilliga resurs för viltuppföljning, som är ett ganska unikt stöd för förvaltning och forskning, även internationellt sett.

Reformen kan också ses som en möjlighet att genom bättre utnyttjade synergifördelar mellan Metla och VFFI producera kvalitativt bättre forskningsrön bl.a. om viltdjurens habitat genom sektorsövergripande forskning med hjälp av t.ex. kompetens i geodata. Naturresursinstitutets verksamhetsmodell ska vara baserad på principen om att få alla tjänster över en disk, varvid kunderna kommer i tillfälle att utnyttja hela institutets kompetens.

Fiskeriforskning. VFFI:s uppgift har varit att producera väsentliga forskningsrön om fisk och fiskeri samt ha hand om statens fiskodling. Också i framtiden behöver vi kunskap särskilt om fiskbeståndens tillstånd och om fiske i vattendrag som ändrar karaktär. VFFI har varit en viktig statlig aktör som har haft hand om t.ex. att bevara mångfalden bland hotade fiskbestånd och att stärka bestånden. Utskottet konstaterar att institutets verksamhet under de senaste åren har anpassats och att t.ex. antalet verksamhetsställen för fiskeriforskning redan har reducerats och fiskodlingen har centraliserats.

Utskottet menar att mångfalden bland fiskbestånden bör gå att trygga i framtiden och Naturresursinstitutet bör ha färdigheter att odla hotade arter och bestånd och även att inleda odling efter behov. Utöver bevarandet av mångfalden har VFFI spelat en betydande roll i produktion av sättfisk och utveckling av matfiskförädlingen.

När det gäller uppföljningen av bytesarter för kommersiellt fiske och i synnerhet laxbestånden har fiskforskningen i Finland samlat in långa forskningsmässiga tidsserier som ger nödvändig information för reglering av fiskbestånden. Utskottet vill betona vikten av att grundforskningen kring fiskeriet bevaras för att regleringen och skötseln av fiskbestånden ska vara baserade på forskningsdata.

Detaljmotivering

1. Lag om Naturresursinstitutet

3 §. *Naturresursinstitutets organisation och ledning.* Enligt 3 § i lagförslaget finns det vid institutet för skötseln av statistikuppgifter en enhet med resultatansvar, som i administrativt hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter. Som det framgår av motiveringen i propositionen placeras den enhet som sköter statistiska uppgifter i Naturresursinstitutet som en egen resultatansvarig enhet som enligt regler och bestämmelser, såsom arbetsordningen, är separerad från andra enheter. Utskottet vill påpeka att en organisationsmässig separering inte innebär att statistikenheten inte inom sitt uppgiftsområde skulle delta i skötseln av funktioner i Naturresursinstitutets kärnprocesser eller att den funktionsmässigt inte skulle ingå i institutets styrsystem. Därför föreslår utskottet att 3 § 1 mom. preciseras så att ordet "administrativt" ersätts med ordet "organisatoriskt".

2. Lag om livsmedels- och naturresursstatistik

3 §. *Skyldighet att lämna uppgifter.* Utskottet konstaterar att 3 § i lagförslaget inte inkluderar en skyldighet för skogsvårdsföreningarna att lämna uppgifter om sina åtgärder eftersom de inte är egentliga näringsidkare utan allmännyttiga föreningar. Inte heller stiftelser omfattas av informationsskyldigheten enligt 3 § i lagförslaget. Utskottet konstaterar att stiftelser kan äga bl.a. skogstillgångar.

Därför föreslår utskottet att stiftelser läggs till bland de uppgiftsskyldiga. Utskottet föreslår dessutom att 3 § ovan ska kompletteras med ett nytt 2 mom. enligt vilket icke-vinstsyftande sammanslutningar som bedriver skogsbruk eller trädförädling eller virkeshandel är skyldiga att lämna Naturresursinstitutet de uppgifter som avses i 1 mom.

Dessutom föreslår utskottet en precisering av definitionen i 3 § 1 mom. 4 punkten om de

skogsbruksnäringar som är uppgiftsskyldiga. I stället för skogsvård och virkesproduktion föreslås 4 punkten använda allmänbegreppet "skogsbruk" som täcker skogsvården och virkesproduktionen och dessutom alla de åtgärder som ingår i vård och utnyttjande av skog och som föregår trädförädling eller virkeshandel, såsom t.ex. drivning av träd och transporter.

10. Lag om ändring av 24 § i miljöskyddslagen

24 §. *Övriga myndigheter och inrättningar.* Den föreslagna lagändringen stryks som obehövlig då den nya miljöskyddslagen upphävs med anledning av den nya miljöskyddslagen.

20. Lag om ändring av 26 § i miljöskyddslagen (Ny)

26 §. *Myndigheter och inrättningar vid typgodkännande.* Utskottet konstaterar att i den nya miljöskyddslagen har punkten om typgodkännande i 24 § i den gamla lagen flyttats till 26 §. Enligt 26 § 1 mom. den nya lagen är Trafiksäkerhetsverket och Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi godkännandemyndigheter vid typgodkännande enligt 217 § 2 mom.

Utskottet föreslår som teknisk korrigering att namnet Forskningscentralen för jordbruk och livsmedelsekonomi korrigeras till Naturresursinstitutet.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslag 3—9 och 11—19 utan ändringar,

förkastar lagförslag 10,

godkänner ett nytt lagförslag 20 och

godkänner lagförslag 1 och 2 enligt propositionen men 3 § med följande ändringar (Utskottets ändringsförslag).

Utskottets ändringsförslag

Lagförslag 1

3 §

Naturresursinstitutets organisation och ledning

Naturresursinstitutets organisation består av riksomfattande enheter med resultatansvar samt

funktioner som täcker institutets hela verksamhetsområde. Vid institutet finns det för skötseln av statistikuppgifter en enhet med resultatansvar, som i *organisatoriskt* hänseende är fristående och oberoende av andra uppgifter.
(2 och 3 mom. som i RP)

Lagförslag 2

3 §

Skyldighet att lämna uppgifter

En näringsidkare är skyldig att lämna Naturresursinstitutet de uppgifter som är nödvändiga för statistikframställningen enligt 2 § om typen av den verksamhet som näringsidkaren bedriver, var den bedrivs, ägande- och besittningsförhållandena, produkterna, ekonomin och de produktionsinsatser som verksamheten kräver samt

andra resurser och användningen av dem. Skyldigheten gäller fysiska personer och sammanslutningar *och stiftelser* som äger skog eller som bedriver följande näringar:

(1—3 punkten som i RP)

4) *skogsbruk* eller (*utesl.*) trädförädling eller virkeshandel.

Icke-vinstsyftande sammanslutningar som bedriver skogsbruk eller trädförädling eller virkeshandel är skyldiga att lämna Naturresursinstitutet de uppgifter som avses i 1 mom.

(3 mom. som 2 mom. i RP)

(4 mom. som 3 mom. i RP)

20. Lag om ändring av 26 § i miljöskyddslagen (Ny)

26 §

Myndigheter och inrättningar vid typgodkännande.

Trafiksäkerhetsverket och *Naturresursinstitutet* är godkännandemyndigheter vid typgod-

kännande enligt 217 § 2 mom. Miljöministeriet kan utse en annan myndighet eller ett annat organ som stöd för godkännandemyndigheten. Närmare bestämmelser om godkännandemyndigheternas uppgifter och om de organ som kan utses som stöd för dem utfärdas genom förordning av statsrådet.

Helsingfors den 5 juni 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Jari Leppä /cent
vordf. Lauri Heikkilä /saf
medl. Heikki Autto /saml
Markku Eestilä /saml
Satu Haapanen /gröna (delvis)
Lasse Hautala /cent
Reijo Hongisto /saf

Anne Kalmari /cent
Timo V. Korhonen /cent
Jari Myllykoski /vänst
Mats Nylund /sv
Kari Rajamäki /sd
Arto Satonen /saml
Tytti Tuppurainen /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Jaakko Autio.